

DE INTERNATIONALE BESTSELLER

ANNE JACOBS

DE TERUGKEER VAN HET WEE SM EISJE

*Een geliefde villa,
zware tijden
en de kracht van hoop*

ROMAN

Ook verschenen van Anne Jacobs bij Xander Uitgevers

Het weesmeisje (2019)

De moed van het weesmeisje (2019)

De erfenis van het weesmeisje (2020)

Het landhuis (2020)

Anne Jacobs

De terugkeer van het weesmeisje

Uitgegeven door Xander Uitgevers BV
www.xanderuitgevers.nl

Oorspronkelijke titel: *Die Tuchvilla – Rückkehr in die Tuchvilla*
(*Die Tuchvilla, Band 4*)

Oorspronkelijke uitgever: Blanvalet Verlag

Vertaling: Sylvia Wevers

Omslagontwerp: Sander Patelski

Omslagbeeld: © Omelist | Dreamstime.com en

© Magdalena Russocka | Trevillion Images

Auteursfoto: Marlies GbR

Zetwerk: ZetSpiegel, Best

Copyright © 2020 Blanvalet Verlag, a division of Penguin Random House
Verlagsgruppe GmbH, München, Germany
Copyright © 2021 voor de Nederlandse taal:
Xander Uitgevers BV, Amsterdam

Eerste druk 2021

ISBN 978 94 0161 382 8 | NUR 302

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te traceren. Mocht u desondanks menen rechten te kunnen uitoefenen, dan kunt u contact opnemen met de uitgever. Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De bewoners van de villa

De familie Melzer

Johann Melzer (*1852-1919) Oprichter van de textielfabriek

Alicia Melzer (*1858) Geboren Von Maydorn, weduwe van Johann Melzer

Paul Melzer (*1888) Zoon van Johann en Alicia Melzer

Marie Melzer (*1895) Geboren Hofgartner, echtgenote van Paul Melzer, dochter van Luise Hofgartner en Jacob Burkard

Leopold, roepnaam Leo (*1916) Zoon van Paul en Marie Melzer

Dorothea, roepnaam Dodo (*1916) Dochter van Paul en Marie Melzer

Kurt, roepnaam Kurti (*1926) Zoon van Paul en Marie Melzer

Elisabeth Winkler, roepnaam Lisa (*1893) Geboren Melzer, gescheiden van Klaus von Hagemann, dochter van Johann en Alicia Melzer

Sebastian Winkler (*1887) Tweede echtgenoot van Lisa Winkler

Johann (*1925) Zoon van Lisa en Sebastian Winkler

Hanno (*1927) Zoon van Lisa en Sebastian Winkler

Charlotte (*1929) Dochter van Lisa en Sebastian Winkler

Katharina Scherer, roepnaam Kitty (*1895) Geboren Melzer, weduwe van Alfons Bräuer

Alfons Bräuer (*1886-1917) Eerste echtgenoot van Kitty Scherer

Henriette Bräuer, roepnaam Henni (*1916) Dochter van Kitty Scherer en Alfons Bräuer

Robert Scherer (*1888) Tweede echtgenoot van Kitty Scherer

Andere familieleden

Gertrude Bräuer (*1869) Weduwe van Edgar Bräuer

Tilly von Klippstein (*1896) Geboren Bräuer, dochter van Edgar en Gertrude Bräuer

Ernst von Klippstein (*1891) Echtgenoot van Tilly von Klippstein

Elvira von Maydorn (*1860) Schoonzus van Alicia Melzer, weduwe van Rudolf von Maydorn

De personeelsleden in de villa

Fanny Brunnenmayer (*1863) Kokkin

Else Bogner (*1873) Kamermeisje

Maria Jordan (*1882-1925) Kamenierster

Hanna Weber (*1905) Meisje voor alles

Humbert Sedlmayer (*1896) Huisknecht

Gerti Koch (*1902) Kamenierster

Christian Torberg (*1906) Tuinman

Gustav Bliefert (*1889-1930) Tuinman

Auguste Bliefert (*1893) Voormalig kamermeisje

Liesl Bliefert (*1913) Keukenmeisje, dochter van Auguste Bliefert

Maxl (*1914) Zoon van Auguste en Gustav Bliefert

Hansl (*1922) Zoon van Auguste en Gustav Bliefert

Fritz (*1926) Zoon van Auguste en Gustav Bliefert

1

Maart 1930

FANNY BRUNNENMAYER STOPTE MET roeren in de schaal en luisterde naar het getimmer in de aanbouw, dat helemaal in de keuken van de villa te horen was.

‘Het begint weer,’ bromde ze geïrriteerd. ‘Ik had gedacht dat het gebonk nu eindelijk afgelopen was.’

‘Nog lang niet,’ zei Gerti, die aan de lange tafel zat en een beker koffie met melk dronk. ‘Twee ramen lekken en de badkamer voldoet nog steeds niet aan mevrouw Elisabeths wensen.’

Ruim twee jaar geleden waren ze begonnen om aan de achterkant van de villa een vleugel aan te bouwen met twee verdiepingen. Daar woonde Elisabeth nu, de oudste dochter van de Melzers, met haar man Sebastian Winkler, hun drie kinderen en hun personeel. Er waren woon- en slaapvertrekken en op zolder waren een paar kamers voor de personeelsleden. De keuken bleef in het hoofdgedeelte van de villa, evenals de eetkamer op de eerste verdieping. Daar nuttigden de familieleden gezamenlijk de maaltijden. Die voorwaarde had Alicia Melzer gesteld voordat ze met de aanbouw akkoord was gegaan. Zoals het ging met werklui, moest er zelfs na de verhuizing telkens weer wat gebeuren. Onlangs had mevrouw Elisabeth nog verzucht dat dit huis waarschijnlijk eeuwig een bouwplaats zou blijven.

Fanny Brunnenmayer schudde haar hoofd en ging weer verder met het deeg voor de spätzle. Voor vijf volwassen eters en vijf kinderen was er een grote hoeveelheid nodig, en daar kwamen de personeelsleden nog bij, die ook veel trek hadden. Voor de familie was er rundergoulash als hoofdgerecht, het personeel moest genoeg nemen met speksaus bij de spätzle. Er moest bezuinigd worden in de villa, de tijden waren allesbehalve rooskleurig. Het arme Duitsland had na de verloren oorlog niet meer echt kunnen opkrabbelen, wat natuurlijk kwam door de hoge herstelbetalingen die het Duitse Rijk aan de overwinnaars van de Wereldoorlog moest betalen.

Fanny Brunnenmayer ging op een keukenstoel zitten en begon hard met een lepel tegen het deeg te slaan, waardoor ze flink begon te zweten.

‘Kom hier, Liesl!’ riep ze in de richting van het fornuis, waar Liesl Bliefert net twee briketten in legde zodat het water voor de spätzle goed aan de kook gebracht kon worden.

‘Ik kom eraan, mevrouw Brunnenmayer!’

Augustes dochter Liesl was nu al sinds twee jaar keukenmeisje in de villa. Ze was behendig, begreep alles heel snel en zag zelf wat er gedaan moest worden. Je hoefde haar maar zelden aanwijzingen te geven. Ze was totaal niet ambitieus, zoals Gerti vroeger wel was geweest. Liesl was gewillig, altijd vriendelijk en stelde nooit nieuwsgierige vragen. Ze had een goed geheugen en onthield hoe de gerechten klaargemaakt moesten worden. Ja, Liesl was echt het bekwaamste keukenmeisje dat Fanny Brunnenmayer in haar lange loopbaan had gehad. Afgezien dan van de jonge Marie Hofgartner, die nu al lang de vrouw van Paul Melzer was. Zij was van begin af aan van een heel ander kaliber geweest en had het in zich gehad om de mevrouw te worden, ook al was ze als arm weeskind in de villa gekomen.

‘Al die liefdespaartjes hier in de villa,’ mopperde Gerti. ‘Humbert en Hanna, en nu ook nog Liesl met tuinman Christian. We mogen wel uitkijken dat we niet aangestoken worden. Nietwaar, Else?’

Er klonk een doffe klap. Else was met haar hoofd, dat ze op haar armen had gesteund, op de tafel gegleden.

‘En nu wegwezen hier!’ brulde de kokkin.

Gerti stond op en liep snel de keuken uit.

‘Zij kan ook nooit eens haar mond houden, die roddelaarster,’ zei Fanny Brunnenmayer geïrriteerd. ‘Gerti was vroeger zo’n lief meisje, maar sinds ze kamenierster is, doet ze me elke dag meer aan Maria Jordan denken. God hebbe haar ziel, het arme mens. Maar mijn hemel, wat was dat mens een kwelling, zeg.’

Liesl kon zich de kamenierster nog maar vaag herinneren, want toen Maria Jordan op tragische wijze om het leven was gekomen, was Liesl nog maar een klein meisje geweest. Maria Jordan was vermoord door haar echtgenoot, een aan lagerwal geraakte kerel. Hij scheen nog steeds in het tuchthuis te zitten om te boeten voor zijn gruwelijke daad.

‘Ach, ik denk dat Gerti hier niet gelukkig is,’ zei Liesl tegen Fanny Brunnenmayer. ‘Ze volgt in de avonduren een cursus waarbij ze op een schrijfmachine leert typen.’

Dat was zelfs voor de kokkin, die normaal alles van het personeel wist, een nieuwtje. Zozo, Gerti wilde op kantoor werken. Terwijl ze zich al tot kamenierster had opgewerkt. Sommige mensen waren ook nooit tevreden.

‘Het is een schande,’ bromde Fanny Brunnenmayer. Ze stond inmiddels met de houten plank en het keukenmes bij het fornuis, want het water kookte bijna en ze moest de spätzle schaven. Ze wilde nog iets zeggen, maar hield het voor zich, omdat er haastige voetstappen bij de keukendeur klonken.

‘Jezus Maria, dat is Rosa met de kinderen,’ riep ze naar Liesl. ‘Kijk uit dat niemand te dicht bij het hete fornuis komt als ik de spätzle schaaft.’

‘Ik pas op, mevrouw Brunnenmayer!’

Het meisje had nog net tijd om het deeg voor de kokkin klaar te zetten voordat de keukendeur openvloog en de uitgelaten kinderen naar binnen renden.

Er waren in de villa tijden geweest dat het voor de kinderen van de

familie streng verboden was om naar het personeel in de keuken te gaan. Mevrouw Alicia Melzer vertelde daar af en toe over. Ook later, toen de verschrikkelijke gouvernante Serafina von Dobern de scepter zwaaide in de villa, mochten de kinderen absoluut niet in de keuken komen. Maar sinds Elisabeth Winkler weer in de villa was komen wonen en haar derde kind had gekregen, een meisje dit keer, waren er andere gewoontes ontstaan. En Marie Melzer, haar schoonzus, had er al helemaal niets op tegen dat de vierjarige Kurt, haar innig geliefde nakomeling, met zijn neven Johann en Hanno in de keuken vertoefde.

‘Dooooorst!’ riep de vijfjarige Johann, die als eerste bij de lange keukentafel aankwam. ‘Appelsap, Bruni. Alsjeblieft!’

Johann had rood haar, wat zijn moeder Elisabeth aanvankelijk vreselijk had gevonden, maar waar ze zich inmiddels mee had verzoend. Vooral omdat haar oudste wel een sterk jongenslijf en een energiek karakter had. De vierjarige, sierlijke Kurt volgde zijn neef als een schaduw. Ze waren onafscheidelijk en Kurt logeerde vaak bij zijn tante Lisa aan de noordkant van de villa. Hij wilde liever bij Johann slapen dan bij Leo en Dodo, zijn grote broer en zus.

Achter Johann en Kurt kwam Rosa Knickbein, de altijd vriendelijke kinderjuffrouw, de keuken in met de driejarige Hanno aan de hand. Ze had een wandelingetje in het park met hen gemaakt en natuurlijk wilden de drie kinderen per se nog even gauw langs de keuken voordat ze naar boven gingen om zich om te kleden en hun handen te wassen.

Het was inmiddels druk bij het fornuis. Liesl viste de spätzle die klaar was uit de pan en deed die voor de familie in een van de dure porseleinen schalen, terwijl de kokkin onvermoeibaar verder schaaftte. Huisknecht Humbert verscheen in het gangetje van de keuken om zijn donkerblauwe jasje met de gouden knopen aan te trekken, dat hij droeg als hij boven de maaltijden serveerde. Humbert was na zijn uitstapje in de cabaretsce­ne van Berlijn berouwvol naar de villa teruggekeerd. De positie van huisknecht was net weer vrijgekomen

en ze hadden hem met plezier weer aangenomen. Hij was al jaren goed bevriend met Hanna, die na een ernstig fabrieksongeval door Marie Melzer in de villa was aangenomen. Ze hingen aan elkaar als broer en zus, hoewel sommige roddelaars iets anders beweerden.

‘Doe de runderbouillon in twee schalen van het goede servies, Hanna,’ commandeerde de kokkin. ‘En strooi er wat van de fijnge-sneden peterselie over, die daarginds op de houten snijplank ligt.’

Hanna haastte zich om te doen wat haar was opgedragen. Ze was een goedhartig, lief meisje. Het zou nooit in haar zijn opgekomen dat zij als kamermeisje niet was aangesteld voor klusjes in de keuken. Ze hielp overal waar ze haar nodig hadden. Ze zorgde voor de kinderen, bracht Alicia Melzer, die ze aanbad, haar hoofdpijnpoeder en klopte samen met Else de tapijten uit.

‘Schiet eens op!’ zei Rosa Knickbein. ‘Drink op, Kurti. We moeten naar boven.’

Pruilend liepen de drie jongens met de kinderjuffrouw de keuken uit en de hal in, om daar de trap van de familie naar de eerste verdieping te nemen. Handen wassen, omkleden, haren kammen – dat soort overbodige procedures vonden ze allemaal verschrikkelijk, maar grootmoeder Alicia lette er streng op dat de kleinkinderen netjes gekleed en met schone handjes aan tafel zaten. Zo was het in haar jeugd geweest en zo had ze het met haar eigen kinderen gedaan. En hoewel de tijden en de gebruiken veranderd waren, wilde ze deze mooie traditie in ere houden.

Humbert droeg de soepterrines naar de etenslift. Hoewel hij in de oorlog aan zijn rechterhand gewond was geraakt, serveerde hij de gerechten elegant en zelfverzekerd. Geen enkele andere huisknecht in de villa had het zo goed gekund als hij. Alleen als het onweerde, raakte hij in paniek. Dan moest je er rekening mee houden dat hij denkend aan de loopgraven en kogelregens onder de tafel kroop en niet in staat was zijn werk te doen. De Wereldoorlog, waaraan hij tegen wil en dank had moeten deelnemen, had zijn sporen nagelaten bij deze gevoelige man, zoals bij zovelen.

Hanna en Liesl deelden in de keuken borden en bestek voor de personeelsleden uit. Else pakte de bekers voor het appelsap uit de kast en tuinman Christian kwam door de achterdeur binnen om ook het middagmaal te nuttigen. Hij was jaren geleden bij de ongelukkige Maria Jordan in dienst geweest, die een winkel in de Milchstraat had gehad. Na de afschuwelijke gebeurtenis had hij een poosje in de tuinderij van Gustav Bliefert gewerkt, waar hij Liesl had ontmoet en op slag op de jonge meid verliefd was geworden. Inmiddels was de vroeger zo magere en blonde jongen uitgegroeid tot een statige jongeman. Hij had brede schouders en stevige armspieren gekregen van het werk in de tuin en er waren heel wat meisjes die naar hem lonkten. Maar Christian had alleen oog voor Liesl, zeker sinds Paul Melzer hem een baan als tuinman van de villa had aangeboden. Hij was in het tuinhuis gaan wonen, waar vroeger de Blieferts hadden gewoond, die inmiddels naar een nieuw huis waren verhuisd. Hij had het oude, uitgewoonde huisje met veel liefde en verstand van zaken opgeknapt en mooi ingericht, en nu wachtte iedereen vol spanning of Liesl zin had om er als Christians vrouw in te trekken. Overigens wist niemand of de jonge tuinman haar al een aanzoek had gedaan, want hij was vreselijk verlegen en weinig spraakzaam. Ook nu zei hij alleen ‘eet smakelijk’ tegen iedereen en bleef verder zwijgend op zijn plek zitten, helemaal aan de kop van de lange tafel, direct naast de eierkast. Met verlangen in zijn ogen keek hij naar Liesl, die de zware pan met de speksaus op tafel zette.

‘Hallo, Christian,’ riep Gerti naar hem. ‘Wat heb je leuke gebloemde gordijnen voor het slaapkamerraam gehangen. Die zal je bruid vast mooi vinden.’

Christians oren werden donkerrood en Liesl roerde zo krachtig met de pollepel in de speksauspan dat Gerti een paar spetters van de vette saus over zich heen kreeg.

‘Kijk uit!’ riep ze en ze veegde een druppel saus van haar mouw. ‘Ik heb deze jurk vanochtend schoon aangetrokken.’

‘Sorry, hoor,’ zei Liesl met een schalkse grijns. ‘Ik ben gewoon niet zo handig.’

De maaltijd nam zijn beloop. De enige die ontbrak, was Humbert. Hij zou er pas later bij komen, als de familie hem boven niet meer nodig had. Gerti voerde het woord, ze vertelde met een gewichtige blik dat meneer Winkler, de echtgenoot van mevrouw Elisabeth, zich grote zorgen maakte over de toekomst van het Duitse Rijk.

‘Omdat er alweer een regering moest aftreden nadat de Rijksdag het niet eens kon worden.’

Niemand aan tafel maakte zich druk om dit nieuws. Else deed nog een lepel speksaus op haar spätzle, Hanna schonk in alle rust appelsap in de bekertjes. Veranderende regeringen en voortdurende ruzies in de Rijksdag maakten deel uit van het dagelijks leven in de republiek. De betogingen van de communisten en de NSDAP in de straten waren veel erger, en ook de Stahlhelm-organisatie werd gevreesd, omdat de leden in uniform liepen en wapenstokken bij zich hadden. O wee als twee vijandige groepen elkaar ontmoetten, dan vlogen de stukken ervanaf. Mensen werden zonder aarzelen in elkaar geslagen en degenen die de pech hadden in zo’n gevecht terecht te komen, belandden vaak met gebroken botten en een bloedend hoofd in het ziekenhuis.

‘Dat soort dingen gebeurden vroeger onder de keizer niet,’ merkte Else op. ‘Toen heerste er nog recht en orde. Maar aangezien we een republiek hebben, is niemand zijn leven nog zeker.’

Niemand sprak het tegen. Er waren niet veel enthousiaste aanhangers van de Weimarrepubliek, noch onder het personeel, noch onder de familieleden. Vooral Paul Melzer, de directeur van de fabriek, was ontevreden over de republiek. Dat hadden Rosa Knickbein en Humbert verteld en die hoorden allebei veel op de eerste verdieping.

‘Het kan zo niet langer,’ had meneer onlangs uitgeroepen. ‘Dringend noodzakelijke beslissingen worden niet genomen, omdat geen enkele partij de ander een succes gunt.’

De enige die de republiek verdedigde, was Sebastian Winkler, die

Gerti meestal ‘de echtgenoot van mevrouw Elisabeth’ noemde. Maar zelfs hij was niet tevreden, aangezien de communisten geen meerderheid hadden in de Rijksdag.

‘Waarom maakt iedereen zich zo druk?’ vroeg Fanny Brunnenmayer minachtend en ze schraapte het restje speksaus uit de pan. ‘Tenslotte is alles op de een of andere manier altijd doorgedaan, nietwaar?’

Daarmee was het onderwerp politiek van tafel. Hanna vertelde dat de veertienjarige Leo nu aan het conservatorium les kreeg van een beroemde Russische pianiste en dat zijn zus Dodo elke dag de krant doorbladerde om te zien of er iets over de luchtvaart in stond.

‘Dodo heeft een album waarin ze alles plakt wat ze over vliegtuigen kan vinden. Ze is er constant mee bezig.’

‘Het is toch niet normaal dat een vrouw in een vliegtuig vliegt,’ klaagde Else terwijl ze met een tandenstoker tussen haar tanden pulkte. ‘Dat is iets voor mannen!’

2

‘ZIE JE WEL, TANTE lisa,’ zei Dodo opgewonden. ‘Messerschmitt gaat toch verder met de bouw van de M20. Hier staat dat ze het staartvlak hebben verbeterd.’

Elisabeth Winkler zat op de bank met de kleine Charlotte op haar schoot, die ze griesmeelpap voerde. Het kleine meisje opende gretig haar mondje en zwaaide bij elke nieuwe lepel opgewonden met haar dikke armpjes. Marie had haar schoonzus al verschillende keren gewaarschuwd dat ze haar dochter te vaak voedde, maar Charlotte had gewoon altijd honger. Ze hield vooral van zoete toetjes en Lisa kon het niet over haar hart verkrijgen om haar enige dochter het eten te weigeren. Het babyvet zou in de loop van de tijd vanzelf verdwijnen, hoopte ze.

‘Luister je wel, tante Lisa?’ vroeg Dodo. ‘De M20 is een verkeersvliegtuig. Het wordt hier in Augsburg in de Beierse vliegtuigfabriek gebouwd. En er kunnen tien passagiers in. Dat is toch geweldig, vind je niet?’

‘Is dat vliegtuig niet een keer neergestort?’ vroeg Lisa verstrooid. Ze moest oppassen dat Charlotte, die sinds een paar dagen besloten had zelf te eten, de lepel niet uit haar hand sloeg.

‘Ja, dat was twee jaar geleden, tijdens de eerste vlucht. Toen is het staartvlak gebroken,’ gaf Dodo toe. ‘Maar dat kan niet meer gebeuren en daarom wil de Deutsche Lufthansa drie vliegtuigen kopen.’

Stel je voor, binnenkort kun je als passagier in een vliegtuig vliegen. Als ik eenmaal pilote ben, vlieg ik met jullie allemaal naar Amerika, tante Lisa.'

Tijdens het praten pakte ze een schaar om het artikel uit de krant te knippen en in het album te plakken waar ze alles wat met de luchtvaart te maken had in verzamelde.

'Wacht, Dodo,' riep Lisa. 'Sebastian heeft de krant nog niet gelezen, je mag het vanavond uitknippen.'

Haar nichtje liet de schaar zakken en zuchtte. 'Oom Sebastian heeft er vast niets op tegen.'

'Dat hangt ervan af wat er op de achterkant staat.'

Fronsend sloeg Dodo de pagina om. 'Daar staan alleen overlijdensadvertenties, die leest oom Sebastian vast niet.'

'Nou, goed dan. Knip maar uit.'

Lisa schraapte het laatste restje pap van het bord, gaf het aan haar dochtertje en veegde Charlottes mond met het slabbetje af. Daarna zette ze haar dochter op haar voetjes en Charlotte waggelde door de woonkamer. In haar witte jurkje met ruches zag ze eruit als een mollike, goudharige engel.

Dodo was in februari veertien geworden. Ze was lang voor haar leeftijd, maar haar slanke figuur vertoonde nog geen vrouwelijke vormen, waar Dodo – zoals ze zelf altijd benadrukte – erg blij mee was. Haar golvende, lichtblonde haar was geknipt in een pagekopje dat haar geweldig stond en goed bij haar jongensachtige karakter paste.

Ze had net de foto uit de krant geknipt toen Hanna de woonkamer binnenkwam. 'Dodo, je grootmoeder vraagt of je kunt komen. Ze wil graag een wandelingetje in het park maken en heeft iemand nodig die haar vergezelt.'

Dodo vertrok haar gezicht. Wandelen met grootmoeder was niet bepaald een van haar favoriete bezigheden. Het was saai, omdat ze verschrikkelijk langzaam moest lopen en niet met haar over vliegtuigen kon praten. Integendeel, als Dodo daarover begon, kreeg ze te

horen dat een jong meisje geïnteresseerd zou moeten zijn in mooie kleren en goed sociaal gedrag.

‘Waarom gaat Leo niet met haar mee naar het park?’

‘Je broer moet piano oefenen. Mevrouw Obramova wil dat hij binnenkort voorspeelt bij een concert op het conservatorium.’

‘Leo heeft altijd een excuus,’ bromde Dodo, maar ze pakte berustend het kostbare krantenknipsel op en gaf de schaar aan Hanna, zodat zij hem weer in de bureaula kon leggen.

‘O ja,’ zei het kamermeisje tegen Elisabeth Winkler. ‘Pardon, mevrouw, dat was ik bijna vergeten. Mevrouw Grünling wacht beneden in de hal.’

‘Hemel, Hanna!’ zei Lisa verwijtend. ‘Waarom zeg je dat niet meteen? Breng haar boven en geef het door in de keuken. Bestel thee en koekjes. De thee mag niet te sterk zijn, anders krijgt Serafina last van hartkloppingen.’

Hanna pakte snel het kinderbordje en de lepel op, legde de schaar terug en haastte zich de kamer uit. Ook Dodo had ineens veel haast. Ze had geen zin om mevrouw Grünling tegen te komen. Ze had bepaald geen goede herinneringen aan de voormalige gouvernante Serafina von Dobern.

‘Dan wens ik je een aangenaam thee-uurtje, tante Lisa,’ zei ze bij de deur. ‘Pas op dat ze je niet bijt!’

‘Brutale aap!’ zei Lisa lachend en ze stond van de bank op om haar dochtertje op te pakken, die met plakkerige vingertjes aan het biedermeierkastje kwam dat net in de boenwas was gezet. Ze gaf haar een van de knuffelbeesten die overal in de woonkamer rondslingerden. Charlotte verzette zich eerst, maar drukte de witte teddybeer uiteindelijk tegen zich aan. Lisa lachte ontroerd naar haar kleine meid en voelde zich erg dankbaar dat het lot haar zo goedgezind was geweest, waardoor ze na lange omwegen uiteindelijk een vervuld bestaan leidde. Sebastian was een liefhebbende echtgenoot en vader, aan wie ze drie gezonde kinderen had geschonken, en ze leefden allemaal veilig in de schoot van de grote familie in de villa. Ja,

Lisa was inmiddels zelfs het middelpunt van de familie geworden. Marie was de hele dag bezig in haar modeatelier. Haar moeder werd oud en was heel blij dat Lisa de organisatie van het huishouden van haar had overgenomen. Ze was hier in de villa bemind en ze hadden haar nodig, en ze schonk zelf veel liefde aan iedereen die die liefde kon gebruiken.

Tot die mensen behoorde inmiddels ook weer haar jeugdvriendin Serafina, wier meisjesnaam Von Sontheim was. Ze was de weduwe van majoor Von Dobern en had het na de dood van haar man erg moeilijk gehad. Zij en haar moeder waren straatarm geweest en Serafina had als gouvernante het hoofd boven water moeten zien te houden.

De tweeling van Marie, Dodo en Leo, had nare herinneringen aan haar strenge Pruisische opvoeding en de vriendschap met Lisa was daardoor verbroken. Lisa had zich niet door haar jeugdvriendin de wet laten voorschrijven, maar had ervoor gezorgd dat Serafina als gouvernante werd ontslagen. Daarna hadden ze een aantal jaar geen contact meer gehad.

Eigenlijk had Lisa niet verwacht dat ze Serafina ooit nog in de villa zou zien. Maar het was heel anders gelopen. De voormalige gouvernante had een baan als huishoudster aanvaard bij advocaat Grünling en het had niet lang geduurd voordat ze mevrouw Grünling was geworden. Het huwelijk was kinderloos, maar leek zeker geen ongelukkig huwelijk te zijn. Grünling had zijn wilde jaren achter de rug en voegde zich gewillig naar Serafina. Ja, hij was ronduit blij dat ze zijn leven organiseerde en hem met vaste hand weer op het goede pad had geleid. Als mevrouw Grünling had ze er actief voor gezorgd dat ze haar vroegere sociale positie herwon en zo had ze ook weer contact opgenomen met haar oude vriendin Lisa. Natuurlijk ging het Serafina daarbij vooral om de connectie met de gerespecteerde familie Melzer, die een belangrijke rol speelde in de society van Augsburg. Maar omdat Lisa helemaal tevreden was met haar leven en niet haatdragend was, hadden ze het uitgepraat. Inmiddels was Serafina al twee keer

in de villa op de thee uitgenodigd. Maar andersom had Elisabeth Winkler geen zin om bij Serafina op bezoek te gaan.

‘Mijn lieve, goede Lisa!’ riep Serafina theatraal toen de deur voor haar werd opengedaan. ‘Wat zie je er geweldig uit! En dat schattige engeltje op je arm. Mijn god, ze lijkt wel door Raphael geschilderd. Zo rooskleurig en mollig, net als haar mama!’

Serafina had vroeger al vaak kleine stekelige opmerkingen in haar overdreven complimenten verweven, maar Lisa had besloten er geen aandacht aan te besteden. Ze was pas twee maanden geleden gestopt met het geven van borstvoeding en haar lichaamsvormen waren nog steeds weelderig te noemen. Maar in de komende maanden zou ze een paar kilo afvallen, dat had ze zich vast voorgenoemen. Ze liet zich geduldig door haar vriendin omhelzen. De kleine Charlotte begon meteen te huilen toen Serafina met haar koude vingers over haar wangetje streek.

‘Wat een kinderparadijs is je woonkamer,’ zei ze. ‘Ruimt de kleine Hanna nooit op?’

‘Hanna is eigenlijk helemaal niet voor mij verantwoordelijk, Fientje. Ze behoort tot het huishouden van mijn schoonzus. De kinderjuffrouw is momenteel met de jongens in het park.’

Het ergerde Lisa dat ze aan Serafina moest uitleggen waarom het een rommeltje was in haar woonkamer. Gelukkig kwam Hanna net binnen met de thee en begon ze de tafel te dekken.

‘Het spijt me dat u moest wachten, mevrouw Grünling,’ zei ze met een slecht geweten en ze oogstte een neerbuigende glimlach.

‘Nu had ik tenminste de gelegenheid om de prachtige schilderijen te bekijken die beneden in de hal hangen, mijn beste Lisa,’ zei Serafina. ‘De moeder van je schoonzus was echt een bijzondere kunstenaar! Hoewel ze vast niet ieders smaak zijn. Ik vind het heel dapper van Paul om die schilderijen in de entreehal op te hangen.’

‘Marie is erg trots op haar moeder,’ verdedigde Lisa haar schoonzus, hoewel ze sommige van die kunstwerken eigenlijk ook nogal eccentric vond. Zelfs Marie had de werken die ze niet geschikt vond

voor kinderoogen in permanente bruikleen aan het stadsmuseum gegeven. De kunstwerken die aanvaardbaar waren, hingen in minder opvallende ruimtes zoals het kantoor of de slaapkamer van Marie en Paul. In de eetkamer had Alicia geen enkel schilderij willen hebben, maar Paul had drie schilderijen meegenomen naar de fabriek, waar ze zijn kantoor verfraaiden.

Hanna schonk de thee in, zette een schaal koekjes op tafel en nam de kleine Charlotte mee.

‘Wat leef je hier ingetogen,’ zei Serafina, terwijl ze room door de gesuikerde thee roerde. ‘Zo teruggetrokken met je schattige kinderen. Ik had eigenlijk gehoopt dat ik je bij de kunstvereniging zou zien. Er was een vernissage die je vast interessant zou hebben gevonden.’

‘Je weet dat ik zelden uitga,’ antwoordde Lisa. ‘Het sociale leven is mij vreemd geworden. Ik hou niet van die gesprekken die nergens over gaan, en van dat gepronk en die hele poppenkast die daar wordt opgevoerd. Er zijn zo veel belangrijkere dingen in het leven.’

‘Natuurlijk, mijn liefste,’ beaamde Serafina. ‘Je hebt een geweldige echtgenoot die de society veracht en liever voor zijn gezin zorgt. Bovendien zet hij zich ook nog in voor de ongelukkige mensen die geen baan kunnen krijgen. Hij is een idealist, jouw Sebastian. Laten we hopen dat zijn inzet voor de Kommunistische Partei hem niet vroeg of laat in de problemen brengt.’

‘Zeker niet, Serafina,’ reageerde Lisa en ze leunde voorover om de schaal met koekjes naar haar vroegere vriendin te schuiven. ‘Sebastian is zich volledig bewust van zijn verantwoordelijkheid voor zijn gezin.’

‘Daar twijfel ik niet aan,’ zei Serafina snel, terwijl haar blik iets anders zei. ‘Stel je voor, gisteren vertelde mijn lieve Alois me dat hij je man heeft gezien tijdens een van die afschuwelijke marsen van de Roter Frontkämpferbund. Hij liep met een spandoek naast de mannen in uniform.’

Ze stopte even met praten om een slokje thee te nemen en zei iets lovends over de smaak ervan. Lisa luisterde nauwelijks. Het idee dat

Sebastian aan zo'n gevaarlijke betoging had deelgenomen, kwetste haar enorm. O god, hij had haar beloofd dat nooit te doen!

'Dat is absoluut onmogelijk, Serafina,' bracht ze met moeite uit.

'Ik heb Alois meteen gezegd dat hij het bij het verkeerde eind had,' riep Serafina uit. 'Hij kan zich gemakkelijk vergissen, want qua kleding en gedrag verschilt Sebastian immers nauwelijks van de arbeiders. Hij is gewoon iemand met principes, dat kun je niet genoeg waarderen, mijn liefste.'

Nee, Serafina was totaal niet veranderd. Het lukte haar nog steeds om Lisa's zere plek te vinden en de vinger erop te leggen. Het besluit van Sebastian om zijn baan als boekhouder op te geven en in plaats daarvan als eenvoudige arbeider in de weverij te beginnen, had destijds tot een heftige ruzie met Paul geleid. Sebastian was vroeger immers leraar en bibliothecaris geweest. Inmiddels sprak de hele stad erover dat de zwager van de fabrieksdirecteur zich als een arbeider kleepte. Sebastian liet zich weliswaar nooit op sociale evenementen zien, maar hij was lid van de KPD en zat in de ondernemingsraad van de fabriek, waar hij voortdurend nieuwe, onvervulbare eisen stelde die het leven van de arbeiders zouden moeten verbeteren. Hij was een bron van irritatie voor Paul, en Alicia had bezorgd gezegd dat dat er nu van kwam als je onder je stand trouwde. Alleen Marie was van mening dat je iemand als Sebastian niet met geweld kon dwingen om een leven te leiden dat niet bij hem paste. Straks ging hij er nog aan kapot. Lisa was het met haar eens. Ze hield van haar man en verdedigde hem als een leeuw tegen iedereen die kritiek op hem had.

'Onze wereld zou beter zijn,' zei ze met overtuiging, 'als we allemaal de idealen van broederschap en onbaatzuchtigheid ter harte zouden nemen. Net zoals onze Heer Jezus Christus in de Bergrede heeft verkondigd. In dat opzicht is het idee van het communisme ook een uiterst christelijk concept!'

Zo had Sebastian haar ooit het verband tussen het christendom en het communisme uitgelegd, en ze had het goed onthouden om het

aan zijn critici voor te houden als de gelegenheid zich voordeed. Per slot van rekening kon niemand iets tegen de Bergrede inbrengen. Helaas reageerde Serafina echter slechts met een neerbuigende glimlach, wat Lisa nog bozer maakte en haar tot oude, niet zo nobele gewoonten dreef. Als het moest, was Lisa best goed in het serveren van een koekje van eigen deeg.

‘Wie had destijds kunnen denken, mijn beste Serafina, dat we elkaar nu als gelukkige echtgenotes weer zouden treffen en samen thee zouden drinken,’ zei ze gemaakt vrolijk. ‘Laatst zei Paul nog dat advocaat Grünling een heel ander mens is geworden sinds hij met jou is getrouwd.’

Serafina was zichtbaar blij met deze lof. Ze had tenslotte flink haar best moeten doen om zich weer op te werken op de sociale ladder. Er gingen geruchten dat Grünling in het begin helemaal niet tevreden was geweest met zijn huishoudster en zelfs had overwogen om afscheid te nemen van de feeks. Maar Serafina had blijkbaar begrepen hoe ze haar werkgever kon overtuigen van haar kwaliteiten, naar verluidt vooral op het gebied van de erotiek, waarover ook geruchten de ronde deden.

‘Dat heeft je broer mooi gezegd, Lisa. Mijn Alois is in wezen een aardige en liefdevolle man. Hij had gewoon een betrouwbaar persoon aan zijn zijde nodig die zijn goede eigenschappen tot bloei bracht.’

Met een gracieuze beweging pakte ze een van de aangeboden notenkoekjes aan en stopte hem in haar mond. Lisa glimlachte naar haar en schoot de pijn af.

‘Paul vindt zelfs dat jouw Alois iets té zachtaardig is geworden om de juridische zaken voor de fabriek te kunnen blijven behartigen. Je weet immers dat een advocaat de positie van zijn cliënt fel moet verdedigen.’

Ze hoorde een dof gekraak. Serafina had op het koekje gebeten en blijkbaar was er iets misgegaan, want ze legde haar hand voor haar mond.